

DIOGEN

KINICI

Ime Diogen u staroj Grčkoj otprilike je značilo „od boga dat“. Diogen zvan Pas je veoma bitna ličnost u Grčkoj filozofiji jer se smatra osnivačem kiničke škole. Škola je i dobila ime po Diogenovom nadimku PAS-KYNOS, i zastupa „povratak prirodi“, ustvari najjednostavniji način života.

U istoriji ljudskog ponašanja pojavi se povremeno look odrpanca i svaki put se može uočiti da se s nemarnošću odevanja spaja i precizan izbor života. Pomenuću grčke kinike, bohemiens svih epoha, francuske egzistencijaliste, beat generation, hippies i, na kraju, današnje punkies. Nezavisno od kulturnih pomodnosti, postoji uvek klasični primer obrazovanog skitnice, clochard, koji radije spava pod mostovima nego što bi prihvatio kompromis s poslovnim svetom. Iako ne želim da stavim sve na isti nivo (i pomešam kinike s punkies), mora se uočiti da u svim tim strujama postoji neophodna potreba za slobodom. I upravo je u tome ključ za razumevanje kiničke misli.

Sloboda za kinike, shvaćena kao Vrhovno Dobro Duše, može se dostići jedino preko samodovoljnosti. Pravi kinik neće nikada dozvoliti da bude rob svojih fizičkih i emotivnih potreba, ne plaši se gladi, hladnoće i samoće, nema seksualne porive, nema želju za novcem, moći, slavom. Ako ga neko smatra ludakom, to je samo zato što je odabrao način života sasvim suprotan onom koji je prihvatila većina. Pošto je otkrio da su za egzistenciju bitne jedino vrednosti duha, kinik nemilosrdno kritikuje one tradicionalne. On je ekstremista Sokratovog mišljenja: svodi biće isključivo na zajednički život sa samim sobom i odbacuje prividnost kao nepodnošljivu suvišnost.

Antisten, Diogen, Krates, Metrokle i Hiparhija su najznačajniji predstavnici te škole.

(Slika Diogenovog života u buretu)

O DIOGENU

Diogen iz Sinope rodio se 404. godine pre Hrista. Njegov otac Hikesije imao je menjačnicu u samom centru grada, pa mu je jednog lepog dana, baratajući neprestano novcem, palo na pamet da falsifikuje pozamašnu svotu za ličnu upotrebu. Filozof Eubulid tvrdi da je to učinio sam Diogen; uglavnom, i otac i sin bili su kažnjeni, prvi na doživotnu robiju, drugi na izgnanstvo. Diogen se na procesu branio bacajući svu krivicu na Apolona. Izgleda da mu je Delfijsko proročište kazalo: „Vrati se kući i uvedi novine u svojoj zemlji“, na šta je on, našavši se u nedoumici, počeo da uvodi novi novac. U svakom slučaju, dodeljena kazna nije ga izgleda mnogo pogodila, ako je tačno da je presudu prokomentarisao rečima: „Ako su me Sinopljani kaznili prugonstvom, ja ću njih osuditi na ostajanje u otadžbini!“.

Došavši u Atinu, sreo je Antistena i za manje od pola sata uključio se u keničku školu. U prvom momentu stari filozof bio je veoma ponosan na svog učenika, ali docnije, kada je shvatio da je ovaj spreman da ga prati i na kraj sveta, počeo je da ga tera štapom; no Diogen, nimalo zaplašen, podmetnuo je glavu i rekao: „Samo udari, o Antistene, ali znaj da nećeš naći tako čvrsto drvo kojim bi me oterao!“.

Diogen iz Sinope je pravi izvor anegdota. O njemu se zna da je živeo u buretu i išao ulicama s upaljenom svećom i usred bela dana govoreći: “Tražim čoveka”.

(Slika Diogena kako traži čoveka)

Njegov susret s Aleksandrom Makedonskim već je opšte poznat. Kralj je prolazio na konju ulicama Korinta kada je video Diogena gde sedi na stepenicama Kraniona uživajući na suncu.

„Ja sam Aleksandar Veliki, a ko si ti?“

„Ja sam Diogen Pas.“

„Zatraži ono što želiš?“

„Pomakni se, zaklanjaš mi sunce.“

Njegove osnovne potrebe bile su svedene na najneophodnije: ogrtač kao odelo i kao krevet, i leti i zimi, čanak za jelo i lonče za vodu. No kad je jednog dana video nekog dečaka da stavlja sočivo direktno na hleb, bacio je čanak, a kad je primetio da isti dečak pije vodu iz šake, bacio je i lončić...

Da bi lakše podneo promene u temperaturi, leti se valjao po vrelom pesku, a zimi po snegu. Izgleda čudno, ali danas mi to isto činimo. Kao i svi kinici, bio je pun nepoverenja prema uživanjima. Jedne večeri doviknuo je nekom prijatelju koji je krenuo na gozbu: „Vratićeš se u još gorem stanju”. Ljude nije naročito cenio: jednom su ga videli kako stoji ispred neke statue i postavlja joj pitanja. Na čudenje prisutnih, odgovorio je: „Navikavam se da pitam uzalud”.

Platona nije naročito uvažavao. Njegova predavanja smatrao je „Čistim gubljenjem vremena”, a Platon mu je uzvraćao istom merom nazivajući ga „poludelim Sokratom”. U jednoj filozofskoj prepirci između njih dvojice podela se diskusija o teoriji Ideja.

„U ovoj sobi vidim sto i pehar”, kazao je Diogen gledajući oko sebe, „ali mi se ne čini da igde vidim 'ideju stola' i 'ideju pehara’.”

„To je normalno”, odgovorio je Platon, „pošto je tvoj um sposoban da opazi samo sto i pehar, a ne i ideje.”

Diogen nije podnosio što je Platon, iako filozof, živio u kući punoj komfora i lepih stvari. Jednog kišnog dana uleteo je kao pomahnitao u njegovu spavaću sobu i blatnjavim nogama počeo da gazi po tepisima i vezenim pokrivačima; potom je izletao napolje, opet ublatnjavio noge i nastavio da gazi po sobi. Platon ga je mirno posmatrao.

„Gazim Platonov ponos!” - viknuo je Diogen.

„S istim ponosom?” - odgovorio je Platon.

Diogenu nije nedostajao smisao za humor. Jednog dana dok je prisustvovao uvežbavanju nekog posebno nespretnog strelca, seo je baš pored cilja, govoreći: „Ovo je jedino mesto gde se osećam sigurnim”. Drugom prilikom, zadesivši se u jednoj prelepoj vili ukrašenoj skupocenim predmetima, pljunuo je vlasniku u lice, odmah zatim obrisao mu je obraz svojim ogrtačem i izvinuo se govoreći da u celoj kući nije našao tako ružno mesto gde bi mogao da pljune.

U svom dugom životu prošao je sve i svašta: jednom su ga, već u poodmaklim godinama uhvatili pirati, odveli na Krit i hteli da ga prodaju kao roba. Kada su ga upitali šta zna da radi, odgovorio je: „Da komandujem ljudima”. I kad je video da ga izvesni Seniad, ukrašen zlatom i dragim kamenjem, osmatra s interesovanjem, dodao je: „Prodajte me ovom grešniku pošto vidim, po tome kako je nagizdan, da mu je hitno potreban neki gospodar”. Seniad ga je otkupio i Diogen mu je ostao u kući do kraja života kao vaspitač njegovih sinova. U devedesetoj godini je samog sebe umorio zadržavajući dah.

Priča se da je ostavio testament po kome je naložio da ga ne sahranjuju, već bace zverima. Međutim, njegovi prijatelji su počeli da se otimaju kome će pripasti čast da ga sahrani i na kraju su odlučili da mu se podigne, o državnom trošku, spomenik od mermera u obliku stuba i psa.

Moje mišljenje o Diogenu...

Diogen! Kažu da svako ima mane, e pa ja bih za Diogena rekla da ih nema.

On je dokazao ne samo svojim savremenikima, već i nama, i nastaviće da dokazuje da je materijalno dobro zanemarljivo, da se možemo odreći svojih potreba i nagona i da i dalje možemo biti pametni, ne gubiti na znanju i biti poštovani.

Bilo bi apsurdno danas živeti kao Diogen, ili se mi pribojavamo takvog života...

Diogena nadasve ističe njegova hrabrost, on se ne oslanja na mišljenja drugih, on život živi slobodno i zadovoljno i ostaje veran svojoj filozofiji.

Njegov susret sa Aleksandrom Velikim govori o Diogenovom samopouzdanju, drskosti (koja mi se veoma dopada jer zvuči otmeno), a iz toga proizilazi i poštovanje prema sebi.

Drago mi je da sam Diogenov život barem malo mogla da dotaknem, a iz tih par reči o njemu može se mnogo naučiti!

S A D R Ź A J

Kinici.....	1. str.
O Diogenu.....	2.,3. str.
Moje mišljenje o Diogenu.....	5. str.